

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Design vid Luleå tekniska universitet

Fastställd av ordförande TFN 2022-04-20

1. Ämnesbeskrivning

Svensk benämning: Design

Design omfattar vetenskapliga och konstnärliga frågeställningar om hållbar design av teknik, kommunikation, tjänster, miljöer och system med utgångspunkt i individens och samhällets förutsättningar och utmaningar.

2. Utbildningens syfte och lärandemål

Syftet med forskarutbildningen i Design vid LTU är att ge den forskarstuderande fördjupade kunskaper inom ämnets område, en ingående kunskap i olika forskningsmetoder samt goda insikter i de utmaningar som förekommer inom forskningen och dess praktiska tillämpning. Det övergripande målet för utbildningen är att göra den forskarstuderande till en kritisk och självständig forskare i Design med förmåga att planera och genomföra forskningsprojekt. Den forskarstuderande skall uppfylla samtliga av de examensmål som framgår av Högskoleförordningen samt, när sådana finns, lokalt fastställda examensmål (se bifogad bilaga A).

3. Behörighet och urval

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet för studier på forskarnivå har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, har fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper, Högskoleförordningen kap 7:39 (SFS 2010:1064).

3.2 Särskild behörighet

Utöver kravet på grundläggande behörighet krävs för att antas till forskarutbildning i Design, kunskap inom design, eller inom ett närliggande område.

Utöver kravet på grundläggande behörighet krävs vidare, för att antas till forskarutbildning i Design, professionell erfarenhet inom ämnesområdet.

3.3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller kraven ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge den sökande företräde framför andra sökande, Högskoleförordningen kap 7:41 (SFS 2010:1064). LTU:s lokala riktlinjer i antagningsordning för utbildning på forskarnivå skall även tillämpas.

Vid urval till utbildning på forskarnivå i Design gäller följande urvalskriterier:

1. Kunskaper relevanta för projektet och forskarutbildningsämnet Design, vilka exempelvis kan visas genom bilagda handlingar, intervju och portfolio,
2. Bedömd förmåga till självständigt arbete och förmåga att formulera och angripa vetenskapliga frågeställningar. Bedömning kan exempelvis ske utifrån kvalitet i tidigare arbeten, intervju och portfolio,
3. Personliga egenskaper relevanta för utbildning på forskarnivå,
4. Goda kunskaper i muntlig och skriftlig kommunikation på engelska,
5. Övriga relevanta erfarenheter för forskarutbildningen, exempelvis dokumenterad yrkeserfarenhet med relevans för ämnesområdet Design.

4. Examen

Utbildning på forskarnivå avslutas med doktorsexamen. I Design har doktorand som är antagen till doktorsexamen möjlighet att avlägga en licentiatexamen efter att en del om minst 120 högskolepoäng fullgjorts av den utbildning som ska avslutas med doktorsexamen.

4.1 Examenskrav

För doktorsexamen krävs

- Godkända kurser om minst 60 högskolepoäng.
- Godkänd vetenskaplig uppsats vars omfattning motsvarar studier om minst 165 högskolepoäng

Uppsatsen och kurserna skall tillsammans omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen.

För licentiatexamen krävs

- Godkända kurser om minst 30 högskolepoäng.
- Godkänd vetenskaplig uppsats vars omfattning motsvarar studier om minst 82.5 högskolepoäng

Uppsatsen och kurserna skall tillsammans omfatta 120 högskolepoäng för licentiatexamen.

4.2 Examensbenämning

- Doktorand som avlägger doktorsexamen i Design får examensbenämningen teknologie doktor.
- Doktorand som avlägger licentiatexamen i Design får examensbenämningen teknologie licentiat.

Begäran om annan examensbenämning än den föreskrivna sker enligt universitetets fastställda riktlinjer.

5. Utbildningens upplägg och genomförande

5.1 Utbildningens omfattning och upplägg

Forskarutbildningen omfattar kurser och avhandlingsarbete. Utbildningen omfattar fyra års nettostudietid (för licentiatexamen två år). I det fall den forskarstuderande har en doktorandtjänst och utför institutionstjänstgöring med viss omfattning (högst 20% under hela utbildningen) medges en i motsvarande mån längre studietid.

5.2 Individuell studieplan och handledning

För varje forskarstuderande upprättas en individuell studieplan avseende studiernas genomförande. Planen upprättas i samråd med handledare och fastställs av prefekt på delegation av rektor. Planen följs upp och revideras minst en gång per år.

För varje forskarstuderande skall prefekt utse minst två handledare, varav en till huvudhandledare. Den som utses till huvudhandledare skall inneha lägst docentkompetens och vara tillsvidareanställd vid LTU. Huvudhandledare som inte längre uppfyller anställningskravet kan kvarstå fram till att forskarstudenten avlägger examen genom särskilt avtal med aktuell institution. Den forskarstuderande har rätt till handledning under utbildningen, så länge inte rektor med stöd av Högskoleförordningen kap 6:30 (SFS 2010:1064) beslutar något annat. En forskarstuderande som så begär ska få byta handledare, Högskoleförordningen kap 6:28 (SFS 2010:1064). Begäran behöver inte motiveras.

5.3 Kurser

I den individuella studieplanen skall anges vilka kurser som ska ingå i den forskarstuderandes utbildning. Måluppfyllelse prövas via examinationsform som framgår i kursplan. Eventuellt tillgödöräknande sker enligt lokala riktlinjer i antagningsordning för utbildning på forskarnivå.

Kursdelen är indelad i tre block, där innehållet ses över årligen och uppdateras efter behov. Med hänsyn till forskarstuderandens förkunskaper, forskningsinriktning och intressen utformas kursdelen i samråd mellan handledare och forskarstuderande.

- I. Fördjupning inom forskningsämnesområdet och den valda forskningsinriktningen (minst 15 hp till lic, minst 22,5 hp till doktor). Omfattar kurser som bidrar till en fördjupad förståelse av forskningsämnet och -inriktningen, samt förmåga till en utveckling av självständighet och vetenskaplighet i arbetet.
- II. Forskningsmetodik, vetenskapsteori och forskningsetik eller motsvarande (minst 15 hp till lic, minst 22,5 hp till doktor). Omfattar kurser inom generell vetenskaplig metod, samt metod och etiska frågor inom designämnet i synnerhet.
- III. Breddning: omfattar kurser inom exempelvis teknik, naturvetenskap, samhällsvetenskap, beteendevetenskap, humaniora, konst, ekonomi, pedagogik eller andra relevanta områden som bidrar till att målen med forskarutbildningen uppfylls.

För både licentiat- och doktorsexamen skall kunskap om genus och jämställdhet ingå i minst en av kurserna.

5.4 Avhandlingsarbete

Avhandlingsarbetet kan utformas antingen som ett enhetligt sammanhängande verk (monografiavhandling) eller som ett antal vetenskapliga delarbeten sammanbundna genom en ramberättelse (sammanläggningsavhandling). Krav på kvalitet och omfattning av forskningsinsatsen skiljer sig inte mellan de två formerna. De vetenskapliga delarbetena, eller i förekommande fall monografin, ska ha sådan kvalitet att den/de uppfyller rimligt ställda krav för att antas till publicering i ett vetenskapligt granskat forum.

För licentiatexamen gäller att en sammanläggningsavhandling förutom en sammanfattande kapp ska innehålla vetenskapliga delarbeten (i normalfallet två), i vilka doktoranden skall ha bidragit till avsevärda delar.

För doktorsexamen gäller att en sammanläggningsavhandling förutom en sammanfattande kapp ska innehålla vetenskapliga delarbeten (i normalfallet fyra), i vilka doktoranden skall ha bidragit till avsevärda delar.

De vetenskapliga resultaten, förutom att publiceras i till exempel vetenskapliga tidskrifter, kan utvecklas och kommuniceras i andra former och medier, exempelvis visual essays, artefakter och utställningar. För sådana fall är dokumentation och diskussion om metod och resultat med handledare och även ämnesföreträdare av yttersta vikt.

Vid samförfattade delarbeten skall ett särskilt avsnitt i ramberättelsen ägnas åt att beskriva den forskarstuderandes bidrag till arbetet.

Doktorsavhandling försvaras vid en offentlig disputation. Avhandlingen betygsätts med betyget godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas till innehållet i och försvaret av avhandlingen. Betyg för en doktorsavhandling beslutas av en betygsnämnd, som utses särskilt för varje avhandling.

Forskarstuderande som önskar avlägga licentiatexamen ska efter samråd med handledare anhålla om detta hos ansvarig prefekt. Licentiatuppsatsen försvaras muntligt vid ett licentiatseminarium och bedöms med något av betygen underkänd eller godkänd. Vid betygsättningen tas hänsyn till innehållet i uppsatsen samt försvaret av uppsatsen. Betyg för en licentiatuppsats beslutas av en examinerator som utses av prefekt.

I de fall den forskarstuderande avstår från att skriva en licentiatuppsats skall ett offentligt 50-procentsseminarium med extern granskare istället genomföras efter uppnådda 120 hp av forskarutbildningen.

Avhandlingsarbetet och dess resultat ska kontinuerligt presenteras och diskuteras vid forskningsseminarier eller genomgå motsvarande granskning genom institutionens försorg. Under studietiden ska den forskarstuderande regelbundet presentera sin forskning vid öppna seminarier eller konferenser.

BILAGA: EXAMENSMÅL

Examensmål enligt Högskoleförordningen (HF)

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningsätt

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Vetenskaplig uppsats

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

